

Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi

(2021) Cilt-Vol 3, Sayı-No 2, s-p:93-101

Schumpeter'in Kapitalizm, Kalkınma, Girişimci ve Kredi Perspektifinde İnovasyona Bakışı

Ferhat Özbay¹

Öz

Amaç: Schumpeter'in ekonomik açıdan temellerini attığı inovasyon kavramı iktisadi dizinde kendine önemli bir yer bulmaktadır. Günümüz iktisat dünyasında bu kadar önemli bir yere sahip olan bu kavramın ortaya çıkışı da ayrıca önem arz etmektedir. Schumpeter'in görüşlerinin tartışıldığı araştırmalarda inovasyon kavramı bazen girişimcilik bazen kriz dönemleri açısından ele alınmaktadır. Fakat Schumpeter'in sanayi devriminden kendi dönemine kadar gerçekleşen ekonomik argümanları iyi izleyip sentezlediği de göz ardı edilmemesi gereken önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, Schumpeter'in görüşlerini tüm noktaları ile incelemek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Tüm bu gereklilikler düşünülerek oluşturulan bu çalışmanın amacı, Schumpeter'in gelişme ekonomisine katkılarını araştırmak ve farklı alandaki çalışmalarını incelemek ve inovasyon görüşünün altında yatan temel faktörleri sentezleyerek sunmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma bir derleme çalışmasıdır.

Bulgular ve Sonuç: Sonuç olarak çalışmada, Schumpeter'in görüşleri özetlenerek tartışılırken özellikle de inovasyonu, kapitalist sürecin bir motoru olarak gördüğü ve yenilikler için kredinin önemli bir faktör olduğu gibi birçok farklı bakış açısı da ortaya koyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler

*İnovasyon ve Kalkınma,
Kapitalizm,
Girişimcilik,
Kredi,
Schumpeter*

Makale Hakkında

Geliş: 12.05.2021

Kabul: 04.06.2021

¹ Dr., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye, E-mail:ferhatozbay@hotmail.com, ORCID No: 0000-0002-7756-3835

Shumpeter's Perspective on Innovation in Terms of Capitalism, Development, Entrepreneur and Credit

---

Abstract

Objective: Schumpeter laid the foundations of concept of innovation economically, which finds an important place in today's economic literature. Besides, emergence of this concept is of great importance in today's world as well. As in the innovation literature, this concept is referred as entrepreneurship and sometimes crisis periods. But, it also clear that Schumpeter adopted synthesized the economic arguments taking place since the industrial revolution (until his time). Therefore, it is necessary to examine Schumpeter's theory with all his points. All things considered, the purpose of this study is to investigate the contributions of Schumpeter to the developed economy and to synthesize the basic ideas underlying the innovation view by examining his studies in different fields.

Materials and Methods: This study is a review study.

Results and Conclusion: As a result of the study, beside the summary of his discussion, many different perspectives were put forward such as his viewing innovation as an engine of the capitalist process and credit as an important factor for innovations.

Keywords

*Innovation and
Development,
Capitalism,
Entrepreneurship,
Credit,
Schumpeter*

About Article

*Received:
05.12.2021*

*Accepted:
06.4.2021*

GİRİŞ

Sanayi Devriminin Avrupa’da tarihin akış mecrası içinde gerçekleştiği bilinmektedir. Bu tarihi akış mecrası, sömürgeci bir düzene sahip merkantalist politikalarla oluşan sermaye birikimi, bilim alanında Rönesans akımının ortaya çıkması, reform hareketleriyle din alanındaki değişimler, feodal yapının çöküşüyle oluşan burjuvazi sınıfı ve şehirleşmenin ortaya çıkması gibi birçok etkenden oluşmaktadır. Yine bu süreç içinde gerçekleşen sanayi devrimi ve yenilikçi hareketler, devlet politikalarının bir sonucu olmayıp kronolojik akışın bir sonucu olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Günümüzde ise inovasyon temelli bir ülke olmak veya yenilik hareketlerine öncülük etmek, ülkelerin uyguladıkları inovatif politikalarla doğrudan alakalı olmaktadır (Özbay, 2020: 190). Schumpeter sağladığı bu etki, döneminin iktisat teorisyenlerinden farklı bir bakış açısına sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Schumpeter tarihi mecrada kendiliğinden ortaya çıkan bu yenilikçi hareketlere inovasyon² çerçevesinden yaklaşmış ve bunun bir iktisat politikası haline gelmesini sağlamıştır. Bu yaklaşım özellikle tekelleşme, büyüme, gelişme, teknolojik değişim ve bilgi gibi teorilerin dinamiklerini oluşturmuş ve iktisat teorisinin evrimleşmesinde ve gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Schumpeter’in ekonomik temellerini attığı inovasyon kavramı günümüz iktisadi dizinde kendine önemli bir yer bulmaktadır. Bazı çalışmalarda icadın ticarete dönüşmüş olması olarak tanımlanırken (Oğuztürk, 2003: 270) bazılarında ise bu dönüşümden bir fayda elde edilmesi gerektiği (Özbay, 2020: 14) şeklinde ifade edilmektedir. İnovasyon genel itibarıyla bir fikrin icada dönüşmesi ve bundan kazanç sağlanması anlamına gelmektedir. Fakat bu tanımların en temelinde Schumpeter’in, 1934’te yaptığı tanım yer almaktadır. Bu tanımda, özellikle yeni bir ürün ve var olan bir ürünün yeni bir niteliğini ortaya çıkarma; yeni bir üretim şeklinin olması; yeni bir pazar yaratacak dinamiklere sahip olması; yeni bir yarı mamul veya hammaddenin keşfi ve son olarak bir tekel yolunun oluşturulması veya bir tekelin parçalanması gibi vurgulara dikkat çekilmektedir (Schumpeter, 1934: 64–66).

Schumpeter’in Ekonomik Gelişim adlı kitabı, yeniliğin hızı ve zamanlaması ile ilgili iddialarla başlamakta ve yeniliklerin istikrarlı bir akışta ortaya çıkmadığını savunmaktadır (Medearis, 2013: 46). Bu savunma, ekonomik dalgalanmalardan kapitalizme kadar birçok etmenin inovasyon üzerinde büyük etkileri olduğuna kadar uzamaktadır. Bu alandaki görüşleri ile birlikte konjktürel dalgalanmalardan ve ekonomik krizlerin değerlendirilmesine kadar birçok farklı bakış açılarını kazanmasına vesile olmaktadır. Sweezy (1943: 93) bu bağlamda ekonomistlerin Schumpeter’e, yeniliklerin ekonomik gelişmedeki kritik önemini sezgisel olarak anlamalarından dolayı borçlu olduklarını ifade etmektedir.

Bu çalışmanın amacı Schumpeter’in gelişme ekonomisine katkılarını araştırmak ve farklı alandaki çalışmalarını inceleyerek inovasyon görüşünün altında yatan temel görüşleri sentezlemektir. Bu bağlamda ilk olarak Schumpeter’in kapitalizm ve ekonomik dalgalanmalar ile girişimcinin ekonomideki işlevleri incelenmiş hemen akabinde ekonomik büyüme, gelişme ve inovasyon kavramlarına yer verilmiştir. Ardından tüm görüşleri özet olarak değerlendirilmiş ve çalışma sonuç bölümüyle bitirilmiştir.

Schumpeter İçin Kapitalizm ve Ekonomik Dalgalanmalar

“Kapitalizm hayatta kalabilir mi?

Hayır, yapabileceğini sanmıyorum”

(J. A. Schumpeter, 1942: 61).

Schumpeter, ekonomik konjktürde “kavranması gereken asıl noktanın, kapitalizmle uğraşırken evrimsel bir süreçle karşı karşıya olduğumuzdur” demekte ve herkesin uzun zaman önce Karl Marx tarafından vurgulanan bir gerçeği çok net görememesinin şaşkıncı olduğunu belirtmektedir (Schumpeter, 1942: 82). Kapitalizmin, ekonomik olarak istikrarlı olması önemli bir unsurdur. Kapitalizm istikrar kazanırken; insan zihnini, düşüncesini, kendi temel koşullarına, amaçlarına ve sosyal kurumlarına uygun olmayan bir yaşam tarzını rasyonelleştirerek yapmaktadır (Schumpeter, 1928: 386).

Kapitalizm, doğası gereği ekonomik bir değişim biçimi veya yöntemidir. Sadece herhangi bir zaman da değil; hiçbir zaman durağan olamaz. Kapitalist sürecin bu evrimsel niteliği, yalnızca ekonomik yaşamın sosyal ve doğal bir ortamda devam etmesi ve değişmesiyle ekonomik eylemin verilerini değiştirdiği gerçeğinden dolayı değildir; bu gerçek, önemlidir ve bu değişiklikler (savaşlar, devrimler vb.) çoğu zaman sınai değişimi şart koşar ancak bunlar asıl taşıyıcıları değildir. Bu evrimsel niteliği, ne nüfus ve sermayedeki yarı otomatik bir artıştan ne de tamamen aynı şeyin geçerli olduğu parasal sistemlerden kaynaklanmaktadır. Kapitalist motoru harekete geçiren temel niteliği, yeni tüketicilerin mallarından, yeni üretim veya ulaşım yöntemlerinden, yeni pazarlardan, kapitalist girişimin yarattığı yeni endüstriyel örgütlenme biçimlerinden gelmektedir (Schumpeter, 1942: 82-83).

Bu bağlamda Schumpeter, kapitalizmin durağan olmasını altını çizmekte ve harekete geçiren temel ilkeyi açıklarken bir bakıma inovasyonun ne olduğuna vurgu yapmaktadır. Schumpeter inovasyonun, iktisadi dalgalanmaları analiz etmede en temel faktör olduğunu vurgularken; iktisadi dalgalanmaları analiz etmek, kapitalist dönemin ekonomik sürecini analiz etmekten daha fazla ya da daha az olmadığını söylemektedir (Schumpeter, 1923, I: V). Fakat inovasyonlarla ekonomik dalgalanmaların tanımlanması yeni değildir. Rus ekonomisti Nikolai Kondratieff (1892-1938) kapitalist ekonomilerle ilişkili başlıca uzun dalga ekonomik döngülerini³ tanımlayan ilk kişi olmuştur (Maxwell, 2009: 1). Tarihsel ve istatistiksel bağlamda Clement Juglar, Joseph Kitchin ve Nikolai Kondratieff önde gelen konjktürel dalgalanma teorisyenlerindedir.

² Bu çalışmada inovasyon ve yenilik aynı anlamda kullanılmıştır.

³ Bu teori aynı zamanda, konjktürel devirler, konjktürel dalgalanmalar, iş dönüşümü ve iş döngüsü olarak da bilinir.

Schumpeter, çalışmalarında birçok kez bu öncülerden bahsetmiştir (McCraw, 2009: 252) Konjoktörel dalgalanmalarla⁴ ilgili araştırmalar, üçüncü uzun dalga'nın düşüş aşamasına tam olarak uyduğu görünen 1930'ların Büyük Buhranı ile bağlantılı olduğundan dolayı, 1920'lerin ve 1930'ların başında Kondratieff'in⁵ çalışmalarında bir ivme kazanmıştır (fark edilmiştir). Kondratieff'in ilk fikirleri, ekonomist Joseph Schumpeter (1883-1950) tarafından 1930'larda, başlangıçta 50-55 yıl sürdüğü tahmin edilen ve çok uzun vadeli makroekonomik döngülerin varlığını öngören bir teori geliştirmesi açısından öncü olmuştur (Maxwell, 2009: 1; Öztürk & Akdağ, 2017: 152; Eklund, 1980: 392).

Schumpeter'in konjoktör modeli, girişimciler tarafından bir teknik yeniliğin - yeni üretim tekniği, yeni mallar ve yeni bir örgütlenme şekli - uygulanmasının, ekonomide genel dengenin bulunduğu bir anda etkisini araştırır. Konjoktör modelinde, teknik yenilikler olmaksızın büyümenin gerçekleşmeyeceğini; girişimci olmaksızın teknik yeniliklerin gerçekleşmeyeceğini ve kredi olmaksızın da girişimcinin olamayacağını söylemektedir. Girişimcilerin, teknik yeniliklerle işe başlaması, onları piyasada öncü yapsa da diğerlerinin öncü girişimcileri izlemesi sonucunda, uygulama toplu hale gelmektedir (Kazgan, 2012: 164). Kısaca Schumpeter'in inovasyon teorisi bu dalgaları, sırayla yeni lider sanayi veya iş sektörleri yaratan teknolojik devrimleri başlatan temel inovasyonlara (aracı olan girişimcilere burada merkezi bir rol atfediyor) bağlamaktadır (Maxwell, 2009: 1; Eklund, 1980: 392). İlk kez 1911'de sunulan bu teoride, girişimcinin etkinliği, bilindiği gibi, çalışmanın merkezinde yer almaktadır. Bu temelde Schumpeter, bir konjoktörel dalgalanma (iş döngüsü) teorisi oluşturur. Burada ekonominin bir dengeden atılır ve bir inovasyon yoluyla genişlemeye başlar. Bu, inovatif girişimcinin kâr elde etmesini mümkün kıldığı gibi, yatırımlarını artırmasını ve sermayesini ödünç almasını teşvik eder. Taklitçiler ise onu takip edecek ve sonuç olarak yeni inovasyon yayıldıkça genel bir genişleme olacaktır. Ancak yükselen aşamada başarısızlıklar ve spekülasyonlar da "aşırılık" olacaktır. Bu gerçek, artan faiz oranları ve inovasyonun genişleyen etkilerinden, kademeli olarak ve uzaklaşma ile bağlantılı olarak, döngünün üst dönüm noktasını oluşturur; bir durgunluk devralır. Borç⁶ yapısı sağlam bir şekilde restore edilmeyene kadar ekonomi, yeniden denge noktasına ulaşamayacaktır⁷ (Eklund, 1980: 392).

Schumpeter sürekli olarak, ekonomik ve politik gerçeklik de dâhil olmak üzere tüm gerçekliğin sürekli aktığına dikkat çekmiştir. Yani ekonomik süreçler, durmadan evrimsel bir şekilde yeni bir şeye dönüşmektedir. Bu nedenle Schumpeter'e göre; meslektaşlarının çoğunluğunun ihmal ettiği bir şey, ekonomi sadece statik değil, aynı zamanda dinamik bir açıdan da algılanmalıdır. Statik teoriler, tarihin çeşitli noktalarında gözlemleyebileceğimiz ekonomik istikrara yönelik eğilimi tanımlamaktadır. Dinamik teoriler ise, aksine, bu istikrarın aksamasıyla ilgilenebilir. Schumpeter, politika yapımcıların iş döngüsündeki dalgalanmaları önlemek veya ekonomik büyümeyi teşvik etmek için ekonomik bir politika çalışmak istediklerinde, kullandıkları statik teorilerin yetersiz olduğunu söylemektedir. Özetle politika önerilerini formüle eden teorik iktisatçılar hakkındaki eleştirisinin temeli burada başlamaktadır. Teorik ekonomik analiz, matematiksel soyutlama gerektirir. Ancak Schumpeter'e göre politika analizi, ancak somut bir tarihsel bağlamda gerçekleşebilir (Blokland, 2006: 122).

Schumpeter, iş dünyasında yaratıcı bir cevap çalışmasının bir *girişimcilik* çalışmasıyla birlikte var olacağını vurgularken yaratıcı tepkilere büyük bir önem atfetmiştir.

Yaratıcı tepkiler, tarihsel süreçte önemli bir unsurdur; bu konuda, hiçbir deterministik inanç yoktur. Yaratıcı bir tepki açıkça bellidir ki (Schumpeter, 1947:150):

- (a) Bir toplumda mevcut personelin kalitesiyle,
- (b) Göreceli personel kalitesi; yani, aynı zamanda, diğerlerine uygun bir kaliteye göre belirli bir faaliyet alanı için mevcut olan,
- (c) Bireysel kararlar, eylemler ve davranış biçimleriyle bir grupta ortaya çıkma sıklığı, yoğunluğu ve başarısı ya da başarısızlığı belirler.

Buna göre, iş dünyasında yaratıcı bir cevap çalışması, bir girişimcilik çalışmasıyla birlikte olur.

Sonuç olarak Schumpeter inovasyonun, kapitalist ekonominin alternatif genişleme ve durgunluk dönemlerini de açıklayabileceğini belirtmektedir (Medearis, 2013: 46).

Schumpeter İçin Girişimci ve İşlevleri

Ekonomik sistemde içsel değişim faktörlerinin önemine değinen Schumpeter, bunların; zevklerdeki değişiklikler, üretim faktörlerinin miktarındaki (veya kalitesindeki) değişiklikler, emtia tedarik yöntemlerindeki değişiklikler, olduğunu ifade etmektedir. Üretken kaynaklardaki artış ilk bakışta iç ekonomik değişim sürecinde göze çarpan en önemli faktör olarak görülebilmektedir. Sürekli değişen fiziksel çevre, nüfus artışına ve üreticinin mal stokunun artmasına neden olmaktadır (Schumpeter, 1923: I, 73-77).

Schumpeter, belki de en fazla, *girişimcilik* keşfi ile ekonomik ilerleme arasındaki bağlantıyı beş dalgalı endüstriyel inovasyon biçiminde gösteren çalışmaları ile tanınmaktadır. Schumpeter ayrıca inovasyonun sadece kapitalizmin değil, aynı zamanda genel olarak ekonomik ilerlemenin de itici gücü olduğuna ve *girişimcilerin inovasyonun* aracı olduğuna inanmaktadır (Maxwell, 2009: 2).

⁴ İlk uzun dalga: 1790'a 1810-1817'ye kadar. 1. Yükseliş 1780'lerin sonundan 2. Düşüş 1810-1817'den 1844-1851'e kadar sürmüştür; İkinci uzun dalga: 1. Yükseliş 1844-1851'den 1870-1875'e kadar sürdü. 2. Düşüş 1870-1875'ten 1890-1896'ya kadar sürdü; Üçüncü uzun dalga: 1. Yükseliş 1890-1896'dan 1914-1920'ye kadar sürdü. 2. Düşüş muhtemelen 1914-1920 yılları arasında başlıyor (Eklund 1980: 387).

⁵ ABD, Fransa ve İngiltere'de 18.yy dan itibaren mal fiyatları ve faiz oranlarının incelenmesiyle birlikte iktisadi süreçte yaşanan düzenli dalgalanmalar keşfedilmiştir. Bu düzenli dip ve zirve aralıklarının oluşmasını kapitalist sermaye birikim sürecinden kaynaklandığını ileri süren, N. D. Kondratieff'in çalışmalarından hareket eden J. Schumpeter tarafından, farklı ekonomilerde değer, fiyat ve miktar verileri kullanılarak saptanan 50 ila 55 yıllık uzun (business cycle) dönemli çevrimler olarak adlandırılmıştır.

⁶ Teknik yeniliklerin yaratılması banka kredileri ile finanse edilir. Fakat Schumpeter burada krediler genişledikçe üretim girdilerinin kıtlaşacağını ve fiyatları yükselteceğini söyler. Diğer taraftan piyasada mallar bollaştıkça bu sefer fiyatları düşürür, bir yandan kredi kıtlaşır ve faiz haddi yükselir. Ve böylece canlanma ve genişleme aşamasında artan kredi ve karlar yerini, girişimcilerin borçlarını ödeme durumunda kaldıkça kredi daralmasına ve zarara bırakır. Daralma hataların tamir edildiği depresyon dönemi, ekonominin dinamik bir büyüme süreci için ödediği fiyattır (Kazgan, 2012: 164-165).

⁷ Buna göre, Schumpeter'in teorisinde, döngünün uzunluğunun bir tepe noktasından diğerine veya bir dipten diğerine değil, bir denge noktasından diğerine kadar ölçülmesi gerektiğine dikkat etmek gerekir.

Schumpeter için girişimcilerin işlevleri iki maddede özetlenebilir (1942: 132):

1-) Bir icattan istifade ederek veya daha genel olarak yeni bir mal üretme ya da eski bir ürünü yeni bir yöntemle üretme yoluyla, denenmemiş bir teknolojik imkânı kullanarak üretim modelini yeniden düzenlemek ya da devrim yapmak,

2- Bir endüstrinin yeniden düzenlenmesini sağlayarak, malzeme tedariki veya ürünler için yeni bir çıkış kaynağı yaratmaktır.

Bu tür faaliyetler, öncelikle yeni organizmaların ya da yöntemlerin dengesizleştirici etkisinden kaynaklanan ekonomik organizmadan ve tekrar eden “durgunlukları” değiştiren ve tekrar eden “refah” lardan sorumludur. Bu tür yeni şeyleri üstlenmenin zor olduğunu ve ayrı bir ekonomik işlev oluşturduğunu ifade etmektedir.

Girişimci, ilk önce herkesin anladığı rutin görevlerin dışında hareket etmesi gerekmektedir ve ikincisi, çevre ve sosyal koşullara göre, basit reddetmeden, finansmana veya yeni bir şey satın almaya, onu üretmeye çalışan adama yapılan fiziksel saldırıya kadar değişen birçok şeye direnmesi gerekmektedir (Schumpeter, 1942: 132).

Schumpeter, kişilik ve irade gücü, ekonomik değişime alışmaya, sürekli olarak yeni tüketici ve üretici mallarının evrimleşmesine maruz kalmaya direnmek yerine onu, bir mesele olarak kabul etmek zorunda olmamız gerektiğini söylemektedir. Üretken süreçte bir inovasyonun tehdit ettiği çıkarların getirdiği direnişin, kapitalist düzen devam ettiği sürece tükenmesi muhtemel olmayacağını da ayrıca belirtmektedir (Schumpeter, 1942: 132-133). Tanıdık göstergelerin ötesinde güvenle hareket etmek ve bu direncin üstesinden gelmek için çoğu durumda, yeni olasılıkları gören ve eylemin her zaman yerleşik uygulamaların dışında kalmasıyla karşılaştığı dirençler ve zorluklarla başa çıkabilen sadece bir veya birkaç adam (girişimci) olduğunu ifade etmektedir. Bu işlev esas olarak, herhangi bir şey icat etmekten ibaret olmadığını da vurgulamaktadır (Schumpeter, 1942: 132; Schumpeter, 1947: 152).

Schumpeter, “yeni şeyler yapmak” rutin âleme ait bir şey yapmaktan çok daha zor olduğunu; kapitalimizden ayrı bir süreç değil, aynı zamanda kapitalist gerçekliğin önemli bir parçası olan sonuçları üreten bir süreç olduğunu söylemektedir (Schumpeter, 1947: 152; Schumpeter, 1934: 73-80). Schumpeter kapitalizm ve yenilik ile ilgili şu sözü, kapitalizm ve yenilik arasındaki ilişkinin güzel bir özetini sunmaktadır “Tüm Firmalar tarafından işi ile alakalı yeni fikirler şu anda ve pürüzsüz bir şekilde benimsenmiş⁸ olsaydı, kapitalizmin tüm ekonomik tarihi farklı olacaktı” (Schumpeter, 1947: 152).

Schumpeter, yönetici ve girişimcinin üretim sürecine ne kadar yük alacağına karar vermenin ekonomik ve yeni bir üretim süreci getirme işlevinin, uygulamada veya mantıkta aynı temel üzerinde durmayacağını belirtmektedir (Schumpeter, 1923: I, 102). Belirli bir durumda girişimcinin kim olduğunu söylemek, her zaman kolay değildir. Bununla birlikte bu, girişimcilik işlevi tanımındaki hassasiyet eksikliğinden değil, yalnızca hangi kişinin onu gerçekten doldurduğunu bulma zorluğundan kaynaklandığını ifade etmektedir. *Hiç kimse her zaman bir girişimci değildir ve hiç kimse sadece bir girişimci olamaz.* Bu, her zaman başkaları ile birleştirilmesi ve onlara yol göstermesi gereken işlevin doğasından kaynaklanmaktadır. Kapitalizmin kurumsal düzeninde, varlığı gerekli bir özelliği olan, insanların gerekli araçları edinmeden girişimci olarak işlev görmelerini sağlayan bir makine vardır: O da sahiplikten ziyade liderlik olmaktadır (Schumpeter, 1923: I, 103).

İşletme ve yönetim arasında gerekli bir ayrım yapan Schumpeter, açık bir şekilde, yeni bir fikri içeren bir endişeyi ve devam eden bir kaygıyı yönetecek başka bir şeyi içeren bir endişeyi ortaya koymaktadır. Ancak ikisi birbirinin içinde gölgelenebileceğini belirtmektedir. Yine de girişimcilik işlevi, araçların mülkiyeti ile kolaylaştırılmasına rağmen, kapitalistle (sermaye sahibi) aynı olmadığını not etmek gerekmektedir (Schumpeter, 1947: 151).

Girişimciyi "mucit" ten ayırt etmek özellikle önemlidir. Pek çok mucit girişimci olmuştur ve bu davanın göreceli sıklığı, araştırılması gereken ilginç bir konu olduğuna şüphe yoktur, ancak iki işlev arasında gerekli bir bağlantı olduğunu ifade etmek zordur. Mucit fikir üretir; girişimci işleri tamamlar. Ancak girişimciliğin, bilimsel olarak yeni hiçbir şeyi içermesi gerekmez. Dahası, bir fikir ya da bilimsel bir ilke, ekonomik uygulama için tek başına önemli değildir. Örneğin: Yunan biliminin, bir buhar motoru oluşturmak için gerekli olan her şeyi üretmiş olması, Yunanlıların ya da Romalıların bir buhar motoru inşa etmesine yardımcı olmayışı gibi. Leibnitz'in, Süveyş Kanalı fikrini önerdiği gerçeği, iki yüz yıl boyunca ekonomi tarihini hiçbir şekilde etkilememiştir. Yani girişimci ile mucidin fonksiyonları farklı olduğu için bu durum sosyolojik ve psikolojik olarak iki türü içinde barındırır (Schumpeter, 1947: 152). Yukarıda yer alan örnek bir bilginin gelişmesi ve vücut bulmuş olmasının Schumpeter adına ekonomide bir değer atfetmeyeceğini göstermektedir. Kısaca bilgi üretime dâhil edilmeden inovasyon için yaşanan bir süreçtir.

Girişimcilik ve işlevini kavramsallaştırmak zor olmadığını belirten Schumpeter, onun tanımlayıcı özellikleri, basitçe yeni şeyler yapmak ya da zaten var olan ürünü, üretim aracını yeni bir şekilde kullanarak yeni şeyleri ortaya çıkarmaktır (inovasyon). Girişimciliğin sıklıkla, ancak zorunlu olarak ilişkili olmadığı – “tıpkı "çiftçiliğin" sık sık ama mutlaka toprağın mülkiyeti ve bir çiftlik evinin faaliyeti ile ilişkili olmadığı gibi"- diğer işlevlerden ayrılması, kavramsal zorluklar da ortaya koymaz (Schumpeter, 1947: 151). Schumpeter kısaca girişimciyi inovasyonu gerçekleştiren bir araç olarak görmektedir.

Schumpeter İçin Büyüme, Gelişme ve İnovasyon

Schumpeter'e göre, döngüsel dalgalanmalar ekonomik büyümeye engel teşkil etmemektedir. Kökeninde ekonomik büyüme, bir döngüsel gelişme sürecinden kaynaklanmaktadır. Bu dalgalanmada yaşanan depresyonlar, büyük ölçüde bir öncekin refah boyunca yeniliklerin yayılmasının “normal” ve sağlıklı bir emilme dönemini ifade etmektedir. Ayrıca daralmalar, yeni ürünler ya da eskinin yerini alacak metotlar (uzun ömürlü yaratıcı yıkım) verimsiz ve inovasyon yapmayan şirketleri yok edecek ve inovasyon yapan firma için tekel konum oluşturmaktadır. Ancak inovasyonların yayılma eğilimi nedeniyle, taklit ve müttefik alanlara yayılması, endüstriyel öncünün tekel konumu yalnızca geçici olacağını ifade etmektedir (Elliott, 1980: 55).

⁸ Burada Schumpeter'in benimsemekten kastı, firmaların klasik rutinlerin dışında hareket edip, sosyal ve çevresel faktörler yüzünden basit reddetmeler yapmamasıdır.

İnovasyonun statik model üzerindeki etkisi ekonominin verilerini içeriden değiştirmesi, ekonominin mevcut kanallarını değiştirmesi ve "iş çevrimleri"⁹ olarak bilinen tuhaf rahatsızlıklara neden olmasıdır. Schumpeter, ekonomideki tüm değişimleri ve yankıları "inovasyonun getirdiği" ekonomik gelişme olarak adlandırmaktadır (Shionoya, 1996: 295).

Schumpeter, modern kapitalist toplumun özelliği olarak görülen büyüme ve gelişimin temel kaynağını, girişimcinin sürekli inovasyon peşinde koşma tutkusunu olarak görmektedir (Fusfeld, 1988: 191).

Schumpeter' in ekonomik gelişme teorisi, ekonomik büyüme ve gelişme arasında ayırım yapmaktadır. Ekonomik büyüme, ekonomik sistemin dış kaynaklarından kaynaklandığı söylenen nüfus artışı gibi faktörlerden meydana gelen ekonomik sistemin yavaş, kademeli ve kümülatif değişimini ifade ettiğini belirtmektedir. Ekonomik gelişmeyi ise, ekonomik sistemden kaynaklanan ekonomik yeniliklerin süresiz içsel değişimlerinden kaynaklı olduğunu belirtmektedir. Bu da iş döngüsündeki dalgalanmaları besleyen temel endüstriyel bozulmaları işaret etmektedir (Schumpeter, 1939: 83 Akt: Shionoya, 1996: 295).

Öncelikle gelişme, üretim ve nakliye yöntemlerinde, endüstriyel organizasyondaki değişikliklerde, yeni bir ürünün üretiminde, yeni pazarların veya yeni malzeme kaynaklarının açılışında meydana gelmektedir. Ekonomik dalgalanmaların tekrar eden refah dönemleri, kapitalist toplumda kaydedilen ilerlemenin şeklidir (Schumpeter, 1927: 295). Kapitalist toplumdaki ekonomik değişim mekanizmaları, girişimcilik faaliyetine dayanmaktadır (Schumpeter 1947: 150). Ekonomik dönüşümler (krizler), endüstriyel ve ticari organizmadaki yeniliklerin gerçekleştirilmesinden ibarettir (Schumpeter, 1927: 295). Schumpeter'e göre, büyüme ve gelişme süreci, yalnızca ekolojik bir süreç değildir. Burada Schumpeter ekonominin büyümekte olduğunu, kalkınmanın artan yaşam standartlarına yol açtığını ve ekonominin yapısının da değiştiğini ima etmektedir (Haan, 2016: 115).

Schumpeter açısından gelişme, dairesel akışta veya dengeye doğru eğilimde gözlenebilecek olanlara tamamen yabancı olan ayrı bir olgudur. Daha önce var olan denge durumunu; sonsuza dek değiştiren ve yerinden eden akış kanallarındaki kendiliğinden ve süresiz bir değişim, dengenin bozulmasıdır. Dairesel akış kanalındaki bu kendiliğinden ve süresiz değişiklikler ve denge merkezinin bu rahatsızlıkları, nihai ürün tüketicilerinin istekleri alanında değil; sınai ve ticari yaşam alanında görülmektedir. Oysa ekonomik sistemdeki yenilikler, kural olarak değil; tüketicilerde ilk yeni isteklerin kendiliğinden ortaya çıkacağı şekilde gerçekleşir ve daha sonra üretken aygıt baskılarının etrafında döner. Yeni kombinasyonlar süresiz olarak ortaya çıktığında, gelişimi karakterize eden fenomen ortaya çıkar. Kısaca gelişme, yeni kombinasyonların gerçekleştirilmesiyle tanımlanır. Bu kavram aşağıdaki beş durumu kapsamaktadır (Schumpeter, 1934: 64-66):

- (1) Tüketicilerin tanımadıkları yeni bir malın ya da var olan bir malın yeni niteliğinin piyasaya çıkarılması.
  - (2) İlgili üretim dalında henüz deneyimlenmemiş, bilimsel olarak yeni bir keşif üzerine hiçbir şekilde kurulmaya ihtiyaç duymayan (yeni bir keşif de olur) ve ticari olarak dağıtımında/kullanımında yeni bir yöntemle var olabilen yeni bir üretim yönteminin ortaya çıkarılması.
  - (3) Yeni marketin/pazarın açılması; bu pazarın daha önce var olup olmadığına bakılmaksızın, muayyen bir ülkede belirli bir imalat sektörüne önceden girilmemiş olması.
  - (4) Aynı şekilde kaynağın var olup olmadığına veya ilk defa ortaya çıkarılmasının gerekip gerekmediğine bakılmaksızın, yeni bir hammadde veya yarı mamul mal tedarik kaynağının fethi.
  - (5) Bir tekel pozisyonunun oluşturulması (örneğin güvenilirlik yoluyla) veya tekel pozisyonunun parçalanması gibi herhangi bir sektörde yeni organizasyonun gerçekleştirilmesi.
- Bu beş yeni birleşim, *inovasyon kavramı* ve *süreçlerinin* teorik temellerini oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu beş madde Schumpeter' in en kapsamlı *inovasyon* tanımı olarak kabul edilmektedir.

İnovasyon, kamuya yeni bir mal üretmek ve zorlamaktan ibaret olmadıkça, birim başına daha düşük maliyetle üretim yapmak, eski "tedarik programını" kırmak ve yenisine başlamak anlamına gelmektedir (Schumpeter, 1928: 378). Schumpeter için önemli olan yenilikçilik; yeni malların üretilmesi, yeni üretken yöntemler ve yeni iş kurumlarıdır. İnovasyona kıyasla sadece icadın "ekonomik analiz için önemsiz" olduğunu vurgulamıştır (1934: 73-80). Ayrıca her yeni tesisin, bir yenilik içermeyeceğini (Schumpeter, 1923: I, 94) ifade etmiştir.

Schumpeter, inovasyon terimi ile hâlihazırda kullanımda olan metallerin üretimindeki teknolojik değişimine, yeni pazarların ya da yeni arz kaynaklarının açılmasına, işlerin taylorizasyonuna, malzemelerin iyileştirilmesi kısaca mağazalar gibi yeni iş organizasyonlarının kurulmasına ve "ekonomik yaşam alanında" farklı şeyler yapılmasına atıfta bulunmaktadır. Bu kavramın "icat" ile eşanlamı olmadığı fark edilmesinin gerekli olduğunu belirtmektedir. Aksi takdirde yanıltıcı ilişkilendirmeleri taşıyacaktır. (Schumpeter, 1947: 152; Schumpeter, 1923: I, 84). Schumpeter icat ve inovasyonun aynı anlama gelmediğini açıkça söylemektedir. İnovasyonun yürürlüğe girdiği durumlarda bile, özerk bir şekilde ortaya çıkan belli bir icada yönelik ticari faaliyetlerle ya da belirli bir iş amacına yönelik olarak ve belirli bir iş durumuna cevaben özel olarak yapılır; icadın yapılması ve buna uygun yeniliğin gerçekleştirilmesi ekonomik ve sosyolojik olarak tamamen farklı iki şeydir. İcattan boşandığı anda, inovasyonun belirgin bir iç değişim faktörü olduğu kolayca görülmektedir. Bu bir iç faktördür; çünkü mevcut üretim faktörlerinin yeni kullanımlara dönüştürülmesi tamamen ekonomik bir süreçtir ve kapitalist toplumda sadece bir iş davranış meselesidir (Schumpeter, 1923: I, 86).

Schumpeter İçin İnovasyonun Kredinin Önemi

Pratik olarak sınırsız kredi talebi, pratik olarak sınırsız kredi arzıyla eşleştirilir. Bunun tekrar tekrar gözden kaçırılması, yalnızca bankaların kaynaklarını nesnel koşullarıyla belirlenen, özellikle tasarruf eden ve para yaratma faktörünü görmezden gelen önyargılardan kaynaklanmaktadır. Kredinin ne talebi ne de arzı mallar yönünden sınırsızdır. Bankalar her zaman daha fazla kredi verebilir; çünkü daha büyük miktarlar daha sonra gelen daha büyük miktarlarla eşleşir. Bu nedenle bankalar, yalnızca kime kredi vereceklerini değil aynı zamanda ne kadar kredi vermek istediklerini ve neye ihtiyaç duyulacaklarını belirlemektedir (Schumpeter, 1917: 207).

⁹ Konjonktürel dalgalanmalar

Schumpeter, her ders kitabında, kredinin önemine vurgu yapılması gerektiğini ifade ederek kredilerin ekonomik konjonktürde hayati bir yerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Modern endüstriyel yapının onsuza inşa edilememesi, bireyi belli bir dereceye kadar sahip olduğu varlıklardan bağımsız kılması, ekonomik yaşamdaki yeteneğinin “borçlularının başarısında sürmesi” hatta teorisyenlerin en muhafazakâr Ortodoksları olsa bile inkâr edemeyeceğini ileri sürmektedir (Schumpeter, 1934: 70). Para piyasasında gücü olmayan ve bilimsel bölümler veya deneysel üretim ve benzeri bir gücü karşılayamayan, küçük ölçekli bir firma ticari veya teknik uygulamadaki yenilikçiliği, olağanüstü enerji ve cesaret gerektiren bir şey olarak görmektedir (Schumpeter, 1928: 384). Schumpeter yeniliği kapitalizmin motoru olarak görürken bu ifadesi ile kredileri yeniliğin itici gücü olarak görmektedir. Bu bağlamda Schumpeter kredi, kapitalizm ve yenilik üçgeninde bir döngüyü de ortaya çıkarmaktadır.

Schumpeter, yeniliklerin gerçekleşmesi için kredinin önemine vurgu yaparken; yenilik amacıyla her türlü kredinin uzatılması, girişimciye kredi verilmesi gerektiğini; çünkü onun ekonomik kalkınma için önemli bir unsur olduğunu söylemektedir (Schumpeter, 1934: 103). Schumpeter için iktisadi faaliyette göz önündeki kredi kategorisi, “girişimcilerin kendine ait hiçbir aracı olmadığından ve şimdiye kadar hiç tasarruf etmediğinden” özel olarak yaratılan yeni ödeme araçlarından oluşmaktadır. ‘Emtia alanında’ bankaların kredi yaratması, Schumpeter tarafından ekonomik kalkınma sürecinin finanse edilmesinin ana kaynağı olarak kabul edilmektedir (Schumpeter, 1923: I, 111). Sonuç olarak Schumpeter, kredinin en önemli rolünün, kapitalizmin genel merkezinin para piyasası ve kredinin tahsis edildiği yer olduğunu gözlemlemiştir (Haan, 2016: 115).

Schumpeter’in İnovasyon, Büyüme, Girişimcilik ve Kapitalizme Dair Görüşlerinin Özeti

Schumpeter’in Ekonomik Gelişim kitabında belirttiği gibi: “Genel olasılık ilkelerine göre bekleneceği gibi, yeni kombinasyonlar zaman içinde eşit bir şekilde dağılmamaktadır(...) Ancak hiç değilse, süreksizce, gruplar halinde veya sürüler halinde görünürler” (Schumpeter [1911] 1934, 223; Akt: Medearis, 2013: 46). Bir işletme tarafından yapılan ilk yenilik, genişleyen bir taklit dalgasını mümkün kılarak yeniliği yeni bir uygulama alanına getirmiştir. Schumpeter, ilk inovasyonun alışılmadık bir liderlik yeteneği gerektirdiğine; ancak inovasyonun, bir ekonomiye yayılmasının ve uygulanmasının devam etmesinin daha az yetenek gerektirdiğine inanmış; çünkü ilk gelenler diğerlerine yol gösterdiğini ifade etmiştir (Medearis, 2013: 46).

Schumpeter’in varsayımı birbirinden tamamen farklı ekonomik insan üzerine dayanır. Birincisi, statik durumdan hoşnut olanlardır. Modern toplumda insanların ezici çoğunluğu, değişimden hoşlanmaz. Bu hoşlanmayanlar alışılmış yaşam alışkanlıklarından tatmin olurlar. İkincisi, insan tiplmesi, modern toplumda çok az sayıda olan bir türdür: yenilikçiler. Bu insanlar, bir şeyler yapmanın yeni yollarını organize eden ve icatlar yapanlardır. Yine bu insanlar -yenilikçiler- modern ekonomik yaşamda girişimleri yapan insan türüdür (Mitchell, 1969: 405–406).

Schumpeter, inovasyon ve tekelleri güç arasında pozitif bir ilişki olduğunu ve büyük firmaların daha fazla yenilikçi olduğunu söylemektedir (Van Cayseele, 1998: 393).

Schumpeter için girişimci özel bir anlam taşımaktadır. Onun iktisadi düşünceye yaptığı katkıların en önemlisi; kapitalist sistemin büyümesinde bilginin, girişimcilerin ve yeniliklerin önemi üzerinde durması gelmektedir (Demir, 1995:163).

Schumpeter’e göre kapitalizmin, ekonomik ve toplumsal emellerini sarsacak üç unsur vardır (Adaçay ve İslatince, 2009:161):

- 1-) Girişimcilik fonksiyonunun demode olması,
- 2-) Konuşmacı politik unsurların vereceği zarar,
- 3-) Kapitalist toplumun kurumsal yapısının çökmesi.

Schumpeter’e göre inovasyonlar, yalnız ve düzensiz aralıklarla ortaya çıktıklarından dolayı, inovasyon ve durgunluk arasında karşılıklı bir etkileşim oluşmaktadır. Ona göre konjonktürdeki bu devri dönüşümler kapitalizmin doğasından kaynaklanmaktadır (Adaçay ve İslantince, 2009: 159).

Schumpeter, “Capitalism, Socialism and Democracy” adlı kitabında kurmaya çalıştığı tezin, kapitalist sistemin fiili ve gelecekteki performansının, ekonomik başarısızlığın ağırlığı altında yıkılma fikrini olumsuz yönde etkileyecek bir görüş ortaya koyduğunu¹⁰ fakat başarısının onu koruyan sosyal kurumları baltaladığı gibi “kaçınılmaz olarak” yaşayamayacağı ve varis olarak açıkça sosyalizme işaret eden koşullar yaratacağını söylemektedir (1942: 61).¹¹

Schumpeter kapitalist toplumların asla kalıcı olamayacağını söylemektedir. Çünkü endüstriyel süreç, sürekli olarak eskini tahrip edip yenisini yaratarak, ekonomik yapıda durmadan köklü değişiklikler yapmaktadır (Skousen, 2007: 482). “Teknolojik ilerleme, neyin gerekli olduğunu ortaya çıkaran ve öngörülebilecek şekilde çalışmasını sağlayan eğitilmiş uzman ekiplerinin işi haline geliyor. Daha önceki ticari maceranın romantizmi hızla tükeniyor, çünkü bir deha parlamasıyla görselleştirilmesi gereken eskiden çok daha fazlası kesin olarak hesaplanabilir” (Schumpeter, 1942: 132).

Schumpeter’in ekonomiyi hem statik hem de dinamik olarak ele alması ile ekonomiye olan katkıları şu şekildedir (Shionoya, 1996: 296):

1. İki teorik araç: Statik teori ve dinamik teori (Gelişme teorisi).
2. İki gerçek süreç: Dairesel akış, sürekli büyüme, dengeye eğilim eğilimi ve bir yandan yeniliğe adaptasyon, dairesel akışta ve büyüme sürecinde değişim, dengeden sapma, içsel ve süreksiz yenilik.

¹⁰ Schumpeter, Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi kitabında, “Kapitalizmin kümülatif gücünün tipik olarak kraliçelere daha fazla ipek çorap temin etmekten” ibaret olmadığını ifade etmektedir (1942:66).

¹¹ Schumpeter, döneminin getirdiği sosyal ortam sebebiyle şu sözleri ilave etmiştir: Eğer bir doktor hastasının şimdiden öleceğini öngörüyorsa, bu istediği anlamına gelmez (kapitalizm hakkında). (Schumpeter, 1942: 61). Bu şekilde gelecek eleştirilerin önünü kesmeyi amaçlamıştır.

3. İki tür birey: Sadece yönetici ve girişimci.

4. Ekonomik hayatta iki dönem: Ekonomik sistemin tasfiyesi ve yeniden düzenlenmesi gerçekleştiğinde; depresyon dönemi ve mevcut bir ekonomik düzenden sapma olduğunda patlama dönemi.

SONUÇ

Schumpeter'in inovasyon hakkındaki görüşleri sadece girişimcilik veya kalkınmadan ibaret olmadığı görülmektedir. Özellikle kapitalizmin evrimsel niteliği vurgusu üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Bu evrimsel niteliği, ne nüfus ve sermayedeki yarı otomatik bir artıştan ne de tamamen aynı şeyin geçerli olduğu parasal sistemlerden kaynaklandığını ifade etmektedir. Burada en temel ifadesi kapitalizmi harekete geçiren temel dinamiklerin yeni tüketicilerin mallarından, yeni üretim veya ulaşım yöntemlerinden, yeni pazarlardan, kapitalist girişimin yarattığı yeni endüstriyel örgütlenme biçimleri olduğudur. Bu ifade ile birlikte kapitalizmin temelinde inovasyonun yattığını açıkça söylemektedir.

Schumpeter ekonomik üretim faktörlerinden biri olan girişimciyi sadece risk alan bir araç olarak görmesi önemlidir. Ayrıca icatlara yaptığı vurgular ayrı önem taşımaktadır. Ekonomik analizde icatlara odaklanmanın yanlış olduğu ve bunun yenilikle sonuçlanıp sonuçlandırıldığına bakılmaksızın analiz edilmesi ekonomik açıdan gereksiz olduğunu belirtmektedir.

Schumpeter yeniliği kapitalizmin motoru olarak görürken; kredileri de yeniliğin itici gücü olarak görmektedir. 'Emtia alanında' bankaların kredi yaratması, Schumpeter tarafından ekonomik kalkınma sürecinin finanse edilmesinin ana kaynağı olarak kabul edilmektedir.

Schumpeter'in kapitalizm, girişimci ve inovasyon görüşlerine bakılırsa isminin çağımızın ötesinde de yaşayacağı açıktır.

Sonuç olarak Schumpeter'in önemli görüşleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1-) İnovasyonu kapitalist sürecin motoru olarak görmektedir.
- 2-) Girişimcileri, inovasyonu gerçekleştirecek bir araç olarak tanımlamaktadır.
- 3-) İnovasyonun icattan net olarak ayırmaktadır.
- 4-) Girişimcinin bir mucit olmasına gerek yoktur.
- 5-) Ekonomik dalgalanmalarda tekrar eden refah dönemleri, kapitalist toplumda kaydedilen ilerlemenin şeklidir.
- 6-) Kapitalist toplumdaki ekonomik değişim mekanizmaları girişimcilik faaliyetine dayanmaktadır.
- 7-) Girişimciyi, inovasyonu hayata geçirecek işlevlere sahip, zorluklar karşısında direnecek, ekonomideki durgunlukları değiştirecek ve refahlardan sorumlu olacak her ekonomide çok az sayıda olan insanlar olarak görmektedir.
- 8-) Kapital sahipleri ile girişimciler aynı olmadığını bir girişimcinin kapital sahibi olması onun için avantaj teşkil edeceğini lakin olmasa da bu onun girişimci özelliğini değiştirmeyeceğini ifade etmiştir. Yani her kapital sahibi girişimci değildir.
- 9-) Yenilik amacıyla her türlü kredinin sağlanması ve girişimciye kredi verilmesi ekonomik kalkınma için önemli olduğunu söylerken kredilere büyük önem atfetmektedir.

KAYNAKLAR

- Adaçay, F. R., and H. İslatince. (2009). *İktisadi Düşünceler Tarihi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Blokland, H. (2006). *Modernization and Its Political Consequences: Weber, Mannheim, and Schumpeter*. edited by Van Weesep. London: Yale University Press.
- Van Cayseele, P. J. G. (1998). "Market Structure and Innovation: A Survey of the Last Twenty Years." *Economist* 146(3):391–417. doi: 10.1023/A:1003476430816.
- Demir, Ö. (1995). "Joseph A. Schumpeter: Hayatı, Eserler ve Katkıları." *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* 50(1):158–67.
- Eklund, K. (1980). "Long Waves in The Development Of Capitalism?" *Kyklos* 33(3):383–419. doi: 10.1111/j.1467-6435.1980.tb02641.x.
- Elliott, J. E. (1980). "Marx and Schumpeter on Capitalism's Creative Destruction: A Comparative Restatement." *The Quarterly Journal of Economics* 95(1):45. doi: 10.2307/1885348.
- Fusfeld, D. R. (1988). *Çağdaş İktisadi Düşüncenin Gelişimi*. Çeviri: Sezgin, O. İstanbul: M.Ü. Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı.
- Haan, P. De. (2016). *From Keynes to Piketty: The Century That Shook Up Economics*. London: Palgrave Macmillan
- Kazgan, G. (2012). *İktisadi Düşünce Veya Politik İktisadın Evrimi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Maxwell, Ian E. (2009). *Managing Sustainable Innovation: The Driver for Global Growth*. Springer US.
- McCraw, T. K. (2009). *Prophet of Innovation: Joseph Schumpeter and Creative Destruction*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- Medearis, J. (2013). *Joseph A. Schumpeter*. John Meado. New York: Bloomsbury Academic & Professional.
- Mitchell, C. W. (1969). *Types of Economic Theory: From Mercantalizm to Institutionalism*. New York: Augustus.
- Oğuztürk, B.S. (2003). "Yenilik Kavramı ve Teorik Temelleri." *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 8(2):253–73.
- Özbay, F. (2020). "G20 Ülkeleri İçin Bilgi Üretim Fonksiyonunun Panel Veri Ekonometrisi İle Tahmini." Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Öztürk, Y. K., and İ. Akdağ. (2017). "Kapitalist Sistemin Kriz ve Yükselişleri: Uzun Dalgalar Teorisi." *Journal of Turkish Studies* 12(Volume 12 Issue 24):147–58. doi: 10.7827/turkishstudies.12313.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. New Brunswick.
- Schumpeter, J. A. (1942). *Capitalism, Socialism and Democracy*. 3rd ed. New York: Harper & Row, NY.
- Schumpeter, J. A. (1947). "The Creative Response in Economic History." *The Journal of Economic History* 7(2):149–59. doi: 10.1017/s0022050700054279.
- Schumpeter, J. A. ([1923] 1939). *Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process*. Vol. 104. 1st ed. New York: McGraw Hill.
- Schumpeter, Joseph. (1927). "The Suntory and Toyota International Centres for Economics and Related Disciplines The Explanation of the Business Cycle Author." *Wiley on Behalf of The London School of Economics and Political Science and The Suntory* 21(21):286–311.
- Schumpeter, J.A. (1917). Money and the social product, International Economic Papers, reprint 1956, vol. 6, 148–211. London: Macmillan.
- Schumpeter, J.A. (1928). "The Instability of Capitalism." *The Economic Journal* 38(151):361. doi: 10.2307/2224315.
- Shionoya, Y. (1996). "The Sociology of Science and Schumpeter, Äôs Ideology." in Joseph A. Schumpeter: Historian of Economics.
- Skousen, M., (2007), İktisadi Düşünce Tarihi: Modern İktisadın İnşası Büyük Düşünürlerin Hayatları ve Fikirleri, (3. baskı), Çeviri: Erdem, E. - Toprak, M. - Demir, Ö., & Acar, M. Ankara: Adres Yayınları.
- Sweezy, P. M. (1943). "Professor Schumpeter ' s Theory of Innovation." *The Review of Economics and Statistics* 25(1):93–96.